

Koek en zopie op kosten van het rijk

MARIANNE LAMERS

Simone Hoogervorst, kunstenaars in Zeeburg en betrokken bij verschillende bewonersinitiatieven, kan het bijna niet geloven. Met de 'Vogelaargelden' die dit jaar zijn toegekend aan negen van de vijftien stadsdelen in Amsterdam, is ze in Zeeburg ineens meer dan welkom om haar ideeën uit te voeren. "De lijnen naar het stadsdeel zijn nu veel korter geworden. Iedereen is zo positief. Ik vraag me wel eens af of ik niet voor de gek word gehouden." Het geld dat Hoogervorst heeft aangevraagd, wil ze gebruiken voor workshops voor jongeren die zullen draaien om afvalmateriaal. "Dat was een paar jaar geleden niet gelukt. Nu misschien wel."

Ook Maaïke Benschop is enthousiast. Op 21 september organiseerde zij samen met acht andere buurtbewoners een straatfeest in de Filips van Almondestraat in De Baarsjes, met als doel de burens van de overkant beter te leren kennen. "Die groetten we eigenlijk alleen." Benschop besloot een buurtfeest te organiseren, compleet met podium, deejay, springkussen, barbecue en tap. Tachtig buurtbewoners kwamen er op af. De kosten – duizend

euro – werden betaald uit het buurtbudget van het stadsdeel. Dat geld is volgens Benschop goed besteed. "Het contact op straat is nu veel leuker. We hebben al weer plannen voor een nieuw feest: een koek-en-zopiefeest in het nieuwe jaar."

Buurtbudgetten, het project Wij Amsterdammers, vrijwilligerssubsidies: Amsterdam heeft legio potjes waar bewoners gebruik van kunnen maken als ze een buurtfeest, een barbecue, een schoonmaakactie of kunstproject willen organiseren. Dit bedrag varieert van jaarlijks 150.000 euro tot vijf ton per stadsdeel (zie kader).

Met het geld dat minister Ella Vogelaar dit jaar uitdeelde aan veertig achterstandswijken in Nederland krijgen negen Amsterdamse stadsdelen hier nog een flink bedrag bovenop. Dit jaar is dat bedrag 2,5 miljoen, volgend jaar is dat 4,3 miljoen. In een aantal stadsdelen is het bedrag voor bewonersinitiatieven als gevolg daarvan verdubbeld, in Osdorp verzesvoudigd. De meeste stadsdelen hebben nu circa vier ton beschikbaar voor ideeën van bewoners. De bewoners van Noord kunnen zelfs bijna een miljoen euro spenderen.

De vraag is of er met dit geld niet te veel beschikbaar komt voor bewo-

ners. Zo bleef in Noord vorig jaar een ton over van de 400.000 euro van het buurtbudget, en in Slotervaart werd vijftien mille niet opgehaald van de beschikbare 66.000 euro. Ook in Osdorp en De Baarsjes bleef geld over.

De wijkaanpak gaat verder dan alleen een buurtfeest of straatbarbecue. Zo kwamen er bij stadsdeel Bos en Lommer het afgelopen jaar aanvragen binnen voor een schoonmaakactie voor kinderen in de Landlustbuurt (2500 euro), het 'opfleuren' van de Tijn Uilenspiegel-

ten: de Vogelaarbuurten mogen het dan niet slechter meer doen dan andere Amsterdamse buurten.

Net als bij Wij Amsterdammers en het buurtbudget kunnen bewoners bij het Vogelaargeld direct aanspraak maken op de subsidie, op de voorwaarde dat ook de moeilijk bereikbare bewoners betrokken worden en de bewoner 'eigenaar moet blijven van het idee': het idee voor een activiteit moet bij de bewoners vandaan komen en ze moeten ook bij de uitvoering betrokken blijven.

Dat 'eigenaar blijven van het idee'

De bewonerscoach: 'Ze moeten nu zelf met projecten komen. Mijn handen jeuken af en toe'

straat door verlichting en muurschilderingen (13.800 euro) en een ontmoetingsdag voor vijftigplussers in de Erasmusparkbuurt (2500 euro). Andeweg: "De wijkaanpak richt zich niet alleen op sociale cohesie, maar ook op verbetering van de buurt op gebieden als leren, werken, wonen, integreren en veiligheid. Het biedt de stadsdelen een extra versteviging van de potjes die er al waren." Het doel van de wijkaanpak is over tien jaar op het Normaal Amsterdams Peil (NAP) te zit-

blijkt in de praktijk nog niet zo makkelijk te zijn. Zo werd Hoogervorst een tijd geleden gebeld door Civic Zeeburg – een commercieel bedrijf dat stadsdeel Zeeburg inhuurt voor het ondersteunen van bewonersinitiatieven – met de vraag of ze niet iets met kunst en cultuur wilde organiseren in het stadsdeel. "Het idee workshops te organiseren over afvalmateriaal had ik al een tijdje liggen. Dat heb ik nu ingediend."

Maar de officials zien het anders. Marijke Andeweg, programmama-

nager van de Amsterdamse wijkaanpak: "Ik kan net zoveel plekken noemen waar ze geld tekortkwamen. In het jongerenwerk bijvoorbeeld, in het buurtbudget van Bos en Lommer en bij de Ymere Beter Buurtprijs."

Henk Grobben, bewonerscoach bij Civic: "Ik zette vroeger projecten op. Nu moeten mensen zelf met ideeën komen. Mijn handen jeuken af en toe. Dat doe ik zelf wel eventjes, denk ik dan, dan gaat het veel sneller." Grobben helpt bewoners dus af en toe een handje. "Als ik mogelijkheden zie, zeg ik ze dat. Dat moet je zien als een voorzetje om ze over die drempel heen te helpen." Bij het buurtfeest dat binnenkort op het Ambonplein wordt gehouden bijvoorbeeld: "Daar heb ik een paar kunstenaars bijgehaald. Om het wat te verbreden."

Rob van Veelen, adviseur bewonersparticipatie van stadsdeel Zeeburg, kan zich niet voorstellen dat bewoners zijn gesmeekt om een plan in te dienen, wel dat er een suggestie is gedaan. "Het is een samenspel tussen de lokale overheid en de gemeenschap. Zie mij maar als een soort makelaar die bemiddelt tussen beide werelden."

Te veel druk uitoefenen op bewoners is juist niet de bedoeling. "We willen mensen niet overvragen."

Lukt ook zonder Vogelaar: jaarlijks buurttentje.

FOTO AMAURY MILLER

Vooral de actieve bewoners profiteren – en de kunstenaars

Om zoveel mogelijk bewoners te betrekken bij het verdelen van de pot, zijn in ieder geval Zeeburg, Slotervaart en Osdorp druk bezig nieuwe bewonersplatforms op te zetten en hebben de meeste inmiddels een 'participatiemakelaar' die bewoners helpt bij het uitvoeren van hun ideeën. Andere stadsdelen zoals Bos en Lommer, De Baarsjes en Oost-Watergraafmeer maken gebruik van de buurtorganisaties die er al waren. Zo is er in laatstgenoemd stadsdeel sinds de moord op Theo van Gogh een denktank sociale cohesie, die het stadsdeel adviseert in mogelijke bewonersprojecten in de buurt.

Volgens Matthijs Veldt, directeur van Kansweb, een welzijnsorganisatie die actief is in Noord, bestaat het gevaar bij bovenstaande ontwikkelingen dat alleen de actieve bewoners worden betrokken en niet de moeilijk bereikbare. Zo zag Veldt bij de vele Vogelaarbijeenkomsten waar hij aanwezig was, opvallend veel 'kunstclubjes' rondlopen. "Die hebben vaak al een heleboel mooie plannen liggen die ze

nu kwijt kunnen. Zij kunnen dit soort gelden hard gebruiken."

Septimia Kuhlmann en Jos Zandvliet bijvoorbeeld. Beiden zeiden ja op de vraag van stadsdeel Zeeburg om in het bewonersplatform te gaan zitten dat begin november zijn werk aanvangt. Met hun stichting Accu (Art, Community & Culture) organiseerden ze in september het Jalan Jalanfestival op het Timorplein. Zandvliet: "Die ettertjes die altijd maar op straat hingen, deden gewoon mee. Daar word ik heel gelukkig van."

De Indische Buurt kan de Vogelaargelden hard gebruiken: "Er is hier heel weinig levensvreugde. Dit soort gelden haalt het dichterbij." Kuhlmann: "Het werkt veel vlotter nu. Voorheen moest je langs allerlei fondsen, nu is het zo besloten." Zandvliet valt haar bij: "Voor kunstenaars is het een enorme mogelijkheid. Je moet je alleen wel ten dienste stellen van de buurt. Maar zet even een stapje naar links en je hebt een enorm werkveld."

'Positieve projecten' noemt Veldt die van Kuhlmann en Zandvliet. Toch richten de meeste bewoners-

initiatieven zich volgens hem te veel op 'simpele, ontspannende' activiteiten: "Kijk maar naar de hele reeks straatfeesten en barbecues die er in Noord gegeven zijn. Dat is heel leuk natuurlijk, maar even een kippenboutje halen en dan weer naar huis blijft heel oppervlakkig. Dat leidt niet tot een structurele verbetering van de sociale cohesie."

Veldt ziet de invloed van zijn organisatie kleiner worden: "Wij hadden voorheen een behoorlijke vinger in de pap, nu zijn dat de bewoners. Bij het Vogelaargeld worden wij er redelijk bewust buiten gehouden." Maar: "Goede initiatieven breng je tot stand met ervaring en professionaliteit. Bewoners missen die. Dat betekent een extra circus bij het stadsdeel die initiatieven nu moet gaan beoordelen op criteria als leefbaarheid en sociale cohesie in de buurt. Dat deden wij voorheen."

Bovendien is het Vogelaargeld 'snel geld': "Dat houdt over een paar jaar weer op. En dat maakt het moeilijk om iets duurzaam op te bouwen."